

Infektiosairaudet

EPA-arvioinnit

Tuore HIV, ensikäynti infektiopoliklinikalla.....	2
Borrelioosi-epäilyn vuoksi infektiopoliklinikalle lähetetty potilas.....	4
Immuunipuutosepäilyn alkuselvittely infektiopoliklinikalla.....	6
Konsultaatioiden tarjoaminen oman yksikön ulkopuolelle.....	8
Tekonivelinfektion hoito.....	10
Staphylococcus aureus -bakteerin aiheuttaman yleisinfektion tutkimus ja hoito	12
Epidemian selvitys.....	14
Sisätautialojen yhteinen koulutusrunko – Vuodeosastokierto	17
Sisätautialojen yhteinen koulutusrunko - Päivystyspotilaan hoito	20

Tuore HIV, ensikäynti infektio- ja poliklinikalla

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hoitaa tuoreen HIV-diagnoosin saaneen potilaan ensikäynnin infektio- ja poliklinikalla.

Määritelmä ja rajoitukset

Koskee toimintaa infektiosairauksien ajanvarauspoliklinikalla.

Erikoistuva osaa ydinasiat HIV-infektiosta ja osaa soveltaa näitä tietoja yksilöllisesti potilaan hoitoon.

Osa tarvittaessa konsultoida erikoislääkärinä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi.

Osa toimia moniammatillisen tiimin jäsenenä hyödyntäen muiden osaamista.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva lääkäri ei hallitse HIV-infektion hoidon periaatteita, mikä voi johtaa esim. lääkeresistenssin kehittymiseen tai interaktio-ongelmiin potilaan mahdollisen muun lääkityksen kanssa.

Erikoistuva lääkäri ei havaitse mahdollisia HIV:n seurannaissairauksia, joka voi johtaa näiden hoidon viivästymiseen.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen

Oma osaaminen ja tiedonhallinta

Vuorovaikutustaidot

Yhteistyötaidot

Johtaminen

Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva osaa käydä anamneesin läpi koskien HIV:n tartuntatapaa, arviota tartuntapaikasta ja -ajasta, mahdollisten ensitautioireiden esiintymistä sekä informoitavia ja testiin ohjattavia kontakteja.
- Erikoistuva osaa kartoittaa potilaan yleisterveyden kiinnittäen erityisesti huomiota B- ja C-hepatiittitapauksiin, päihteiden käyttöön, kardiovaskulaaririskitekijöihin sekä rokotusstatukseen.
- Erikoistuva osaa antaa potilaalle ajantasaista informaatiota HIV-infektiosta, sen hoidosta ja ennusteesta.
- Erikoistuva osaa tukea potilasta sairauskriisissä.
- Erikoistuva tuntee ajantasaisten lääkityssuosituksen.
- Erikoistuva osaa valita lääkehoidon huomioiden suositukset, primaariresistenssimäärityksen, potilaan muut sairaudet ja lääkitykset sekä elintavat.
- Erikoistuva osaa arvioida tarpeen ja tarvittaessa aloittaa lisälääkitykset opportunisti-infektioiden ehkäisemiseksi.

- Erikoistuva täyttää HIV-seurantarekisterin (InfCare) ja tekee tartuntatauti-ilmoituksen.
- Erikoistuva huomioi rokotussuojan täydentämistarpeet ja ohjaa potilaan tarvittaessa hammashoittoon sekä naiset gynekologin seurantaan.
- Erikoistuva toimii yhteistyössä poliklinikan hoitotiimin kanssa lääkitysohjeiden läpikäymisessä, jatkohoitosuunnitelman toteuttamisessa, kontaktien informoinnissa ja testiin ohjaamisessa sekä henkisen tuen antamisessa potilaalle.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Itseohjautuva opiskelu.

Hoitopäätösten muodostaminen ja toteuttaminen asteittain itsenäisesti ohjauksen alaisena. Hoitopäätösten perusteluja ja vaihtoehtoja käydään läpi ohjauksen aikana.

Arviointimenetelmät

Vastaanottotapahtuman arviointi (Mini-CEX)

Potilastapauskeskustelut

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

EPA suoritetaan koulutuksen aikana vähintään kahdesti: erikoistumisen alkuvaiheessa ja viimeisen vuoden aikana

Lähtötason oletetaan olevan 3: Toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena

Luottamuksen taso 4 (toiminta ilman ohjausta) saavutetaan yleensä koulutuksen viimeisen vuoden aikana

Kirjallisuus

- <http://arvosta.fi/>
- <https://www.eacsociety.org/guidelines/eacs-guidelines/>

Borrelioosi-epäilyn vuoksi infektiopoliklinikalle lähetetty potilas

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hoitaa borrelioosi-epäilyn vuoksi lähetetyn potilaan ensikäynnin / jatkokäynnin infektiopoliklinikalla.

Määritelmä ja rajoitukset

Koskee toimintaa infektiosairauksien ajanvarauspoliklinikalla.

Erikoistuva osaa ydinasiat borrelioosiin viittaavista oireista ja löydöksistä ja osaa soveltaa näitä tietoja yksilöllisesti potilaan tilanteeseen.

Osaa tarvittaessa konsultoida erikoislääkäreitä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi.

Osaa toimia moniammatillisen tiimin jäsenenä hyödyntäen muiden osaamista.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Mahdolliseen lumbaalipunktioon tai nivelpunktioon liittyvät komplikaatoriskit hyvin pieniä, mutta mahdollisia.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen

Oma osaaminen ja tiedonhallinta

Vuorovaikutustaidot

Yhteistyötaidot

Johtaminen

Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva osaa käydä anamneesin läpi koskien borrelioosin tartuntatapaa, arviota tartuntapaikasta ja -ajasta, mahdollisten edeltävien iho-oireiden/löydösten havaitsemista ennen nykyoireiden olemassaoloa.
- Erikoistuva osaa kartoittaa potilaan edeltävän oirehistorian ajalta ennen oletettua tartunta-ajankohtaa.
- Erikoistuva osaa antaa potilaalle ajantasaista informaatiota borrelioosista ja myös muista puutiaisvälitteisistä taudeista, niiden hoidosta ja ennusteesta.
- Erikoistuva osaa tukea potilasta kokemansa oireiston aiheuttamassa mahdollisessa epätietoisuudessa.
- Erikoistuva tuntee ajantasaisten diagnostisten laboratoriotutkimukset sekä niiden rajoitukset/puutteet.
- Erikoistuva osaa selittää nämä myös potilaalle.
- Erikoistuva osaa arvioida erotusdiagnostisiin tarpeisiin otettavat laboratoriotutkimukset. Erikoistuva osaa kertoa potilaalle tarvittavien erotusdiagnostisten laboratorio- ja kuvantamistutkimusten indikaatiot.

- Erikoistuva osaa arvioida lumbaali- tai nivelpunktion teon tarpeen ja kertoa, miksi ja miten lumbaali- tai nivelpunktio tehdään sekä kertoa mahdollisista riskeistä (infektio- ja päänsärkyriski).
- Erikoistuvaa osaa valita mahdollisesti tarvittavat muiden alojen konsultaatiot.
- Erikoistuva osaa valita lääkehoidon huomioiden ajantasaiset suositukset välttämällä turhia ”vain varmuuden vuoksi annettavia” kuureja. Erikoistuva osaa perustella potilaalle mahdollisen antibiootihoidosta pidättäytymisen syyt.
- Erikoistuva huomioi muuhun puutiaisvälitteiseen infektiin (puutiaisaivotulehdukseen) tarkoitetun rokotussuojan suosituksen, mikäli potilaan kanssa keskustelussa käy ilmeiseksi, että tällaista potilaalle voisi suositella.
- Erikoistuva toimii yhteistyössä poliklinikan hoitotiimin kanssa lumbaalipunktio- tai nivelpunktio-toimenpiteen suunnittelussa, toteutuksessa ja jälkiseurannassa, mikäli toimenpide on tarpeen; lääkityksen ohjeistamisessa; jatkohoitosuunnitelman toteuttamisessa; sekä tuen antamisessa potilaalle.
- Erikoistuva osaa tarvittaessa harkita ja suunnitella mahdollisesti tarvittavaa oireenmukaista lääkitystä tai jopa kuntoutusta potilaalle välttämällä kuitenkin turhaa medikalisaatiota ja/tai yleisten oireiden vuoksi ”sairaaksi leimaamista”. Erikoistuva osaa selittää potilaalle mediassa käytetyn ”krooninen borrelioosi” –termin harhan ja selittää PTLDS (post-Lyme-Disease-syndrooman) sisällön ja oletetun mekanismin.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Itseohjautuva opiskelu.

Hoitopäätösten muodostaminen ja toteuttaminen asteittain itsenäisesti ohjauksen alaisena. Hoitopäätösten perusteluja ja vaihtoehtoja käydään läpi ohjauksen aikana.

Arviointimenetelmät

Vastaanottotapahtuman arviointi (Mini-CEX)

Potilastapauskeskustelut

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Lähtötason oletetaan olevan 3: Toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena
Luottamuksen taso 4 (toiminta ilman ohjausta) saavutetaan yleensä koulutuksen viimeisen vuoden aikana

Immuunipuutosepäilyyn alkuselvittely infektiopoliklinikalla

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva hoitaa primäärin immuunipuutoksen epäilyn vuoksi infektiopoliklinikalle lähetetyn potilaan vastaanottokäynnin.

Määritelmä ja rajoitukset

Koskee toimintaa infektiosairauksien ajanvarauspoliklinikalla. Erikoistuva osaa ydinasiat immuunipuutoksiin viittaavista oireista ja löydöksistä ja osaa soveltaa näitä tietoja yksilöllisesti potilaan tilanteeseen. Osaa tarvittaessa konsultoida erikoislääkäreitä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi. Osaa toimia moniammatillisen tiimin jäsenenä hyödyntäen muiden osaamista.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei hallitse immuunipuutukseen viittaavia oireita tai löydöksiä, mikä voi johtaa diagnoosin ja mahdollisen hoidon viivästymiseen.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen
Oma osaaminen ja tiedonhallinta
Vuorovaikutustaidot
Yhteistyötaidot
Johtaminen
Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuva osaa käydä anamneesin läpi koskien potilaalla esiintyneitä infektioita lapsuudesta nykypäivään kiinnittäen huomiota infektioiden tyyppiin, vakavuuteen ja esiintymistiheyteen sekä mikrobilääkkeiden käyttötärpeeseen.
- Erikoistuva osaa arvioida, onko infektioita esiintynyt poikkeavan paljon tavanomaiseen verrattuna.
- Erikoistuva osaa käydä anamneesin läpi mahdollisiin autoimmuuni-ilmentymiin viittaavien oireiden suhteen.
- Erikoistuva osaa huomioda sukuanamneesin merkityksen erityisesti infektioherkkyyden, todettujen immuunipuutosten, autoimmuunisairauksien sekä maligniteettien suhteen.
- Erikoistuva osaa tulkita immunologisten perustutkimusten tulokset.
- Erikoistuva osaa arvioida mahdollisten jatkotutkimusten tarpeen ottaen huomioon kokonaisvaltaisesti potilaan anamneesin, sukuanamneesin sekä tehtyjen tutkimusten tulokset ja osaa ohjelmoida tarpeelliset jatkotutkimukset näiden herättäessä epäilyn immuunipuutoksesta.
- Erikoistuva osaa arvioida, milloin jatkotutkimukset eivät ole tarpeen.

- Erikoistuva osaa informoida potilasta tehtyjen tutkimusten tuloksista ja tehdystä kokonaisarviosta immuunipuutosepäilyyn suhteen.
- Erikoistuva osaa selittää potilaalle, miksi mahdollisia jatkotutkimuksia ohjelmoidaan.
- Mikäli alkuselvittelyt eivät herätä immuunipuutosepäilyä ja jatkotutkimusten tarvetta, erikoistuva osaa selvittää tilanteen potilaalle ymmärrettävästi ja tarvittaessa tukea potilasta tilanteessa.
- Erikoistuva toimii yhteistyössä poliklinikan hoitotiimin kanssa jatkosuunnitelman toteuttamisessa.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Itseohjautuva opiskelu.

Hoitopäätösten muodostaminen ja toteuttaminen asteittain itsenäisesti ohjauksen alaisena. Hoitopäätösten perusteluja ja vaihtoehtoja käydään läpi ohjauksen aikana.

Arviointimenetelmät

Vastaanottotapahtuman arviointi (Mini-CEX)

Potilastapauskeskustelut

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

EPA suoritetaan koulutuksen aikana vähintään kahdesti: erikoistumisen alkuvaiheessa ja viimeisen vuoden aikana

Lähtötason oletetaan olevan 3: Toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena
Luottamuksen taso 4 (toiminta ilman ohjausta) saavutetaan yleensä koulutuksen viimeisen vuoden aikana

Konsultaatioiden tarjoaminen oman yksikön ulkopuolelle

Lyhyt kuvaus

Infektiolääkärin työssä konsultaatioiden tarjoaminen oman yksikön ulkopuolelle kuuluu sekä erikoislääkärin että erikoistuvan lääkärimenestykseen.

Määritelmä ja rajoitukset

Koskee sekä puhelinkonsultaatioita että kirjallisia konsultaatioita. Osoittaa tarvittaessa konsultoida erikoislääkäriä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei osaa kysyä asianmukaisia tarkentavia lisäkysymyksiä, jolloin olennaisia tietoja voi jäädä saamatta tai ei osaa tarvittaessa hakea tietoa kirjallisuudesta tai konsultoida erikoislääkäriä. Tästä voi seurata, että potilas ei saa asianmukaista hoitoa ja potilaan sairaus pahenee.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen
Oma osaaminen ja tiedonhallinta
Vuorovaikutustaidot
Yhteistyötaidot
Ammatillisuus

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- esittäytyy puhelinkonsultaation pyytäjälle
- varmistaa puhelinkonsultaatiota pyytävän henkilön virka-aseman ja toimipaikan
- varmistaa sen potilaan henkilötiedot, josta konsultaatiota pyydetään
- tarkentaa tarvittaessa kysymyksenasettelun ja määrittää sen kiireellisyyden
- tarkentaa tarvittaessa lisäkysymysten avulla saamansa oleelliset tiedot
- antaa selkeät ajantasaiseen lääketieteelliseen tietoon perustuvat suositukset
- konsultoi tarvittaessa erikoislääkäriä tai kliinistä mikrobiologia tai perehtyy kirjallisuuteen aiheesta
- tarvittaessa ohjaa toisen erikoislääkärin luo
- antaa vaihtoehtoiset suositukset siltä varalta, ettei potilaan tilanne etene odotetulla tavalla
- tarjoaa mahdollisuutta jatkokonsultaatioon
- kertoo lopuksi sovitut asiat
- noudattaa ammatillisen vuorovaikutuksen periaatteita
- tarvittaessa tekee potilasasiakirjoihin merkinnän käydystä keskustelusta

- osaa kirjoittaa kirjalliseen konsultaatiopyyntöön konsultaatiovastauksen, joka noudattaa edellä olevia periaatteita

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Itseohjautuva opiskelu.

Hoitopäätösten muodostaminen ja toteuttaminen asteittain itsenäisesti ohjauksen alaisena. Hoitopäätösten perusteluja ja vaihtoehtoja käydään läpi ohjauksen aikana.

Arviointimenetelmät

Potilastapauskeskustelut

Havainnoinnin yleistyökalu

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

EPA suoritetaan koulutuksen aikana vähintään kahdesti: erikoistumisen alkuvaiheessa ja kahden viimeisen vuoden aikana

Lähtötason oletetaan olevan 3: Toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena

Luottamuksen taso 4 (toiminta ilman ohjausta) saavutetaan yleensä koulutuksen kahden viimeisen vuoden aikana

Tekonivelinfektion hoito

Lyhyt kuvaus

Erikoistuva lääkäri hoitaa tekonivelinfektiopotilaan infektiokonsultaation ja suunnittelee antibioottihoidon.

Määritelmä ja rajoitukset

Erikoistuva osaa ydinasiat tekonivelinfektioiden diagnostiikasta ja hoidosta ja osaa soveltaa näitä tietoja yksilöllisesti potilaan hoitoon.

Osaa tarvittaessa konsultoida erikoislääkäreitä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi. Osaa toimia moniammatillisen tiimin jäsenenä hyödyntäen muiden osaamista.

Osaa kertoa potilaalle tekonivelinfektion ennusteesta, hoidosta ja selittää suunnitellun antibioottihoidon toteutuksen.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei osaa tunnistaa tekonivelinfektiota ja ohjata potilasta kirurgiseen näytteenottoon, tai valita oikeaa hoitoa, mikä voi johtaa komplikaatioihin (sepsis, tekonivelen/raajan menetys).

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen

Vuorovaikutustaidot

Yhteistyötaidot

Ammatillisuus

Tieteellinen asiantuntijuus

Terveyden edistäminen

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Osaa tehdä potilaalle asianmukaisen statuksen ja arvioida, tarvittaessa yhteistyössä ortopedin kanssa, sopivatko löydökset tekonivelinfektioon vai onko tilanteelle muita selityksiä.
- Ymmärtää, että tekonivelinfektioissa pyritään näytteenottoon ennen antibiootin aloitusta.
- Osaa varmistaa työdiagnoosin arvioimalla kliiniset löydökset ja tuntemalla mikrobiologisten löydösten, nivelnesteeseen solumäärityksen ja muiden laboratoriparametrien merkityksen tekonivelinfektion diagnostiikassa.
- Kykenee ammatilliseen yhteistyöhön kirurgin ja hoitohenkilökunnan kanssa.
- Osaa aloittaa empiirisen antibioottihoidon ennen viljelyvastausten valmistumisista ja arvioida empiirisen aloitusantibiootin osuvuuden viljelyvastausten valmistuttua.
- Osaa arvioida potilaan perussairauksien vaikutusta hoitoon
- Osaa valita aiheuttajamikrobiin tehoavan, suositusten mukaisen antibioottihoidon huomioiden allergiat ja interaktiot.

- Osaa valita antibiootin oikean annostelureitin, annoksen ja hoidon keston.
- Ymmärtää valitun kirurgisen hoidon vaikutuksen potilaalle suunniteltuun hoitoon.
- Osaa arvioida, onko potilas septinen ja ohjeistaa septisen potilaan hoidon.
- Osaa kertoa potilaalle tekonivelinfektion löydöksistä ja antibioottihoitosuunnitelmasta ymmärrettävästi.
- Osaa suunnitella tarvittavat verikoeseurannat ja tehdä yhteistyötä kirurgin kanssa polikliinisen seurannan suunnittelussa.
- Osaa arvioida hoitovastetta välittömän postoperatiivisen vaiheen jälkeisessä hoidossa.
- Osaa tukea potilasta.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Kirjallisiin tekonivelinfektion hoito-ohjeisiin tutustuminen.
Useiden tekonivelinfektiokonsultaatiokäyntien ja vastaanottojen seuraaminen.

Arviointimenetelmät

Mini-CEX
Potilastapauskeskustelu

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Erikoistumisen loppuvaiheessa, jolloin erikoistuvalla on valmiudet hallita vierasesineinfektion hoidon erityispiirteitä ja kyetä itsenäiseen moniammatilliseen yhteistyöhön.

Staphylococcus aureus -bakteerin aiheuttaman yleisinfektion tutkimus ja hoito

Lyhyt kuvaus

Staphylococcus aureus -bakteerin (SA) aiheuttama yleisinfektio on tyypillinen infektiolääkärin hoitama tai hoidossa konsultoitava kokonaisuus. Infektiolääkärin tulee hallita tarvittavat perustutkimukset, tilanteeseen sopivin antibioottihoito, mahdollisesti tarvittavat lisätutkimukset sekä muiden alojen konsultaatiot.

Määritelmä ja rajoitukset

Koskee potilaan hoitoa vuodeosastolla tai potilaan hoidon koordinointia konsultoivan infektiolääkärin roolissa.

Erikoistuva osaa ydinasiat SA-yleisinfektion diagnostiikasta, hoidosta ja mahdollisista komplikaatioista ja osaa soveltaa näitä tietoja yksilöllisesti potilaan hoitoon.

Osaa tarvittaessa konsultoida erikoislääkärinä neuvojen ja ohjeiden saamiseksi. Osaa toimia monialaisesti ja moniammatillisesti hyödyntäen muiden osaamista.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Erikoistuva ei hallitse SA-yleisinfektion hoidon erityispiirteitä eikä tunne sairauden komplikaatioita tai tutkimuksia niiden toteamiseksi. Erikoistuva ei hoitoajasta päättäessään osaa ottaa huomioon yksilöllisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat paranemiseen. Liian lyhyt hoito tai puutteellinen infektiotokusten kartoitus voi johtaa potilaan toimintakyvyn heikentymiseen (esim. halvaantumisen tai sydämen vajaatoiminta) ja kuolleisuuden lisääntymiseen.

Tarpeettoman pitkä antibioottihoito puolestaan lisää lääkehaittojen riskiä sekä moniresistenttien bakteerien kasvua.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen
Oma osaaminen ja tiedonhallinta
Vuorovaikutustaidot
Yhteistyötaidot
Johtaminen
Ammatillisuus
Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

Erikoistuvan tulee osata epäillä SA:ta alustavan gramvärjäystuloksen perusteella, jos taudinkuva siihen sopii. Hänen tulee arvioida MRSA-bakteremian mahdollisuutta jo gramvärjäystuloksen yhteydessä potilaan riskitietojen ja mahdollisten alueellisten epidemioiden perusteella. Hänen

tulee ymmärtää tiettyihin erityisryhmiin (esim. suonensisäisten huumeiden käyttäjät) liittyvät riskitekijät ja osata epäillä todennäköisiä komplikaatioita (endokarditti, spondylodiskiitti ja epiduraaliabskessi, viskeraalinelinten ja pehmytkudosten paiseet, purulentti artriitti, osteiitti jne.). Hänen tulee osata tutkia komplikaatioihin viittaavia oireita ja löydöksiä, kuten endokardiittiin, spondylodiskiittiin ja epiduraaliabskessiin liittyviä erityispiirteitä, sekä ohjelmoida näitä koskevat kuvantamistutkimukset.

Erikoistuvan tulee ymmärtää hoidon epäonnistumiseen viittaavat merkit. Hänen tulee suunnitella potilaalle soveltuva mahdollisimman kapeakirjoinen lääkitys ja arvioida riittävä hoidon pituus. Hänen tulee osata konsultoida muiden alojen asiantuntijoita (ortopedia, kardiologia jne.) ja/tai esitellä potilaan tapaus monialaisessa kokouksessa. Hänen tulee osata arvioida hoitovastetta ja suunnitella potilaan kokonaistilanteeseen sopiva jatkoseuranta. Toistuvissa SA-infektioissa tulee osata suunnitella toimenpiteet uusien infektioiden ehkäisemiseksi ja tarvittaessa infektioalttiuden tutkimiseksi. SA:n kantajien kevennys/häätöhoidon toteuttamisen periaatteet tulee hallita. Erikoistuvan pitää osata kommunikoida potilaiden kanssa SA-taudin hoitoon liittyvistä seikoista.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Itseohjautuva opiskelu.

Tutkimus- ja hoitopäätösten muodostaminen ja toteuttaminen asteittain itsenäisesti ohjauksen alaisena.

Tutkimus- ja hoitopäätösten perusteluja ja vaihtoehtoja käydään läpi ohjauksen aikana.

Arviointimenetelmät

Potilastapauskeskustelut

Mini-CEX

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

EPA suoritetaan koulutuksen aikana vähintään kahdesti: erikoistumisen alkuvaiheessa ja viimeisen vuoden aikana.

Lähtötason oletetaan olevan 3: Toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena.

Luottamuksen taso 4 (toiminta ilman ohjausta) saavutetaan yleensä koulutuksen viimeisen vuoden aikana.

Epidemian selvitys

Lyhyt kuvaus

Infektioepidemian selvitys voi kuulua infektiolääkärin työhön niin avohoidossa kuin terveyden- ja sosiaalihuollon hoitoyksikössä. Avohoitoepidemian käytännön selvitystyöstä vastaavat yleensä tartuntatautilääkärit ja terveydensuojelun ammattilaiset, mutta alueen infektiolääkäri ottaa yleensä kantaa selvitystulosten perusteella väestön terveysriskiin ja ohjaukseen sekä sairastuneiden hoitoon. Hoitoon liittyvissä epidemioissa infektiolääkäri on usein keskeisessä roolissa yhdessä mm mikrobiologin ja hygieniahoitajien kanssa. Infektiolääkärin tulee tunnistaa epidemiaselvityksen tarve, tuntea sen toteutuksen periaatteet, osata vetää johtopäätökset ja antaa tarvittavat ohjeet. Infektiolääkärin tulee myös osata tiedottaa epidemiasta sekä yksikön sisällä että medialle.

Määritelmä ja rajoitukset

- Epidemian epäily ja tunnistaminen, peruseriaatteet
- Tuntee eri toimijoiden tehtävät ja vastuut mukaan lukien tiedottaminen alueellisten toimijoiden, laboratorion ja THL:n kesken.
 - Osaa konsultoida asiaankuuluvia tahoja.
- Osaa yleisperiaatteet infektioiden seurantajärjestelmistä ja näytteiden tyypitysmahdollisuuksista
- Osaa epidemian selvitykset vaiheet
- Osaa tehdä johtopäätöksiä ja ohjata torjuntatoimia epidemian aikana ja sen jälkeen
- Osaa tiedottaa

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

- Erikoistuva ei tunnista epidemiaa normaalista tapausmäärän vaihtelusta
- Erikoistuva ei hahmota omaa ja eri toimijoiden roolia, hän ei konsultoi tai varmista tiedonkulkua
- Erikoistuva tekee nopeita johtopäätöksiä aiheuttajasta ja tarvittavista toimenpiteistä riittämättömän tiedon tai puutteellisen selvityksen valossa
- Epidemian tunnistamatta jääminen tai puutteellinen tai liian myöhäinen puuttuminen lisää sairastuneiden määrää

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen
Oma osaaminen ja tiedonhallinta
Vuorovaikutustaidot
Yhteistyötaidot
Johtaminen

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Tunnistaa epidemian: siinä taudin tai komplikaatioiden määrä ylittää endeemisen perustason.
- Tunnistaa selvityksen kiireellisyyden, eri toimijoiden informoinnin tarpeen ja roolit
- Tuntee toimintajärjestyksen ja osaa soveltaa sen elementtejä tilanteen mukaan:
 - Alustava selvitys ja kuvaileva tutkimus: olemassa olevien tietojen ja aiemman kirjallisuuden läpikäynti, taudin luonteen, paikan ja vakavuuden selvittäminen, diagnoosin varmistaminen, tapausmääritelmän luonti, tapauksen etsintä ja varmistaminen, yhteydenotto mikrobiologian laboratorioon näytteiden säilyttämiseksi, epidemia- ja hoitoaikakuvaaja, tapaus- ja rivilistan kokoaminen potilastiedoista, epidemian olemassaolon varmistaminen, välittömien torjuntatoimien käyttöönotto
 - Tuntee analyttisen epidemiologisen tutkimuksen käyttöaiheet ja osaa tehdä yhteistyötä esim. THL:n ja/tai muiden terveystieteiden kanssa sen toteuttamiseksi ja johtopäätösten tekemiseksi.
 - Osaa tehdä tiedotteen tilanteesta ja toimintasuosituksia
- Tuntee ja osaa soveltaa valmiita epidemian selvityksen ja torjuntatoimien ohjeita esim. THL:n verkkosivuilta ja yksikön omista ohjeista ja osaa laatia niiden perusteella toimintaohjeita.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

- Itseohjautuva opiskelu: esim. hoitoon liittyvien infektioiden torjunta -kirjan materiaali, sairaalan omat ohjeet, kirjallisuusviitteet, suositeltavana lisäperehtymismahdollisuutena epidemianselvityskurssi (THL:n tai muun asiantuntijaorganisaation järjestämä)
- Epidemian selvitykseen ja torjuntatoimien käynnistämiseen osallistuminen terveyden- tai sosiaalihuollon toimintayksikössä (esim. moniresistenttien mikrobien tartunnan jäljitys, hengitystieinfektio- tai norovirusepidemiat, A-streptokokki, legionella). Erikoistuvan tulisi osallistua läheisesti ainakin kahden eri tapausryppään selvittämiseen.
- Jos erikoistuva työskentelee THL:ssä tartuntatautilääkärinä, siellä on mahdollisuus osallistua myös muihin avohoito- tai laitosepidemioiden selvitykseen ja analyttiseen epidemiologiseen tutkimukseen.

Arviointimenetelmät

- Yleistyökalu työtehtävien ja toimintojen havainnointiin

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

- EPA suoritetaan koulutuksen aikana mielellään kahdesti
- Lähtötason oletetaan olevan 3: toiminta epäsuoran ohjauksen alaisena
- Luottamuksen taso 4 (toiminta ilman ohjausta) saavutetaan viimeisen koulutusvuoden lopussa.

Sisätautialojen yhteinen koulutusrunko – Vuodeosastokierto

Lyhyt kuvaus

Kokonaisuus sisältää lääkärikierron toteutuksen yhdessä potilaan hoitoon osallistuvien henkilöstöryhmien kanssa. Se käsittää kierto- valmistautumisen, potilaan sairaudenkulun arvioinnin, erotusdiagnostiikan pohtimisen sekä jatkotutkimus- ja hoitosuunnitelman laatimisen. Erikoistuva osaa huomioida lääkkeiden mahdolliset interaktiot, ymmärtää lääkelistan päivittämisen tärkeyden ja osaa laatia jatkohoito-ohjeistuksen kotiutusta tai jatkohoitoon siirtämistä ajatellen. Erikoistuva osaa arvioida potilaiden hoidon ja tutkimusten kiireellisyysjärjestyksen. Toimiva vuorovaikutus sekä hoitohenkilökunnan että potilaan ja potilaan omaisten kanssa vaaditaan.

Määritelmä ja rajoitukset

Koskee vuodeosastotoimintaa

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Kirjaamiseen ja lääkelistaan liittyvät puutteet ja hoitohenkilökunnan tai potilaan puutteellinen ohjeistus voivat vaarantaa potilaan hoidon onnistumisen ja lisätä komplikaatioiden riskiä.

Puuttuva tai väärin suunnattu tutkimus voi estää tai hidastaa oikean diagnoosin ja hoidon löytymistä.

Potilaiden kotiuttaminen ei ole oikea-aikaista, jolloin osastopaikat eivät ole tarkoituksenmukaisimmassa käytössä.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen. Kokonaisuuksien hallinta ja tiedon soveltaminen. Taito päätöksentekoon. Johtamistaidot, vuorovaikutustaidot ja yhteistyötaidot. Kirjaaminen ja ohjeistus.

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuja hallitsee yleisimmät sisätautisairaudet, osaa arvioida sairauden kulun, sairaalahoidon pituuden ja tarvittavat hoitotoimenpiteet.
- Osaa huomioida eri lääkkeiden yhteisvaikutukset, lääkehoidon keston ja mahdolliset haittavaikutukset
- Erikoistuva osaa valmistautua kierto- tutustumalla potilaiden sairauskertomustietoihin sopivassa laajuudessa ja osaa suunnitella kierron toteutuksen logistisesti järkevästi
- Osallistaa potilaiden hoitoon osallistuvat henkilöstöryhmät keskusteluun sekä kierron toteutukseen ja potilaiden hoidon suunnitteluun
- Osaa ottaa hoidettavan ongelman kannalta olennaisen anamneesin ja tehdä tarvittavan statuksen

- Osaa hyödyntää muiden erikoisalojen erityisosaamista ja tarvittaessa konsultoida. Osaa hyödyntää moniammatillista yhteistyötä, kuten fysioterapeutteja ja hoitotyön asiantuntijoita (esim diabeteshoitajia)
- Osaa tehdä jatkosuunnitelman ja valita sopivat diagnostiset tutkimukset ja hoitoimenpiteet
- Osaa arvioida valitun hoidon vastetta vitaalielintoimintoja, nestetasapainoa, kliinistä tilaa, sekä laboratorio- ja röntgentutkimuksien tuloksia seuraamalla ja oikea-aikaisesti muuttaa hoitosuunnitelmaa, jos annetulle hoidolle ei saada vastetta tai potilaan tila huonontuu
- Tekee ja kirjaa mahdolliset hoidonrajauspäätökset
- Kotiutustilanteessa osaa huomioida yleistilan, elintoimintojen ja liikkumisen vaikutukset kotona pärjäämiseen hankkimalla keskeisiä tietoja potilaan sairauskertomusmerkinnöistä, hoitomerkinnoistä, tutkimustuloksista ja tutkimalla sekä haastatteleamalla potilasta.
- Osaa antaa ja kirjata selkeät hoito-ohjeet ja dokumentit (reseptit, todistukset)
- Siirrettäessä jatkohoitoon, kirjaa epikriisiin olennaiset jatkohoidossa edellytettävät asiat ja suunnitelman
- Osaa viestiä potilaalle ja potilaan omaisille oleelliset asiat
- Kunnioittaa potilaan itsemääräämisoikeutta ja yksityisyyden suojaa
- Toimii empaattisesti ja ammattimaisesti

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Harjoittelu toimintaa seuraamalla, yhdessä ohjaajan kanssa.

Asteittain itsenäinen työskentely osastolla, hoitopäätösten muodostaminen ja toteuttaminen.

Itseohjautuva opiskelu: teoria, sähköisten tietokantojen hyödyntäminen, hoitoketjuihin tutustuminen

Arviointimenetelmät

1. Osaston kierto ja potilaan kotiuttaminen. Lääkehoidon ja tutkimusten suunnittelu, jatkohoidon suunnittelu ja ohjeistus. Erikoistuva toimii ohjauksen alaisena. Palautekeskustelu tapahtuman päätteeksi. Erikoistuva kuvaa tapahtuman ja oleelliset tiedot ja taidot, joita tarvitaan. Erikoistuva saa palautetta ja asettaa seuraavat oppimistavoitteet.
2. Palautekeskustelu itsenäisesti hoidetun kierron jälkeen. Käydään läpi tärkeimmät diagnostiset ja erotusdiagnostiset seikat eri potilasryhmissä, hoitomerkinnot ja onnistuminen näissä. Nimetään tarvittaessa osaamisessa täydennettäviä osa-alueita tavoitteiden asettamiseksi.
3. Haastatellaan (vaihtoehtona palautekaavake) hoitotiimin muita jäseniä (viestintä, oleellisen huomiointi, sujuvuus)
4. Itsearviointi: tekeekö realistisen arvion osaamisestaan. Osaako nimetä mahdolliset kehittämistarpeet.

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Erikoistumiskoulutuksen koulutusrunkovaiheessa, pääsääntöisesti jo koejakson aikana, koska kyseessä alan erikoistuvan perustehtävät.

Sisätautialojen yhteinen koulutusrunko - Päivystyspotilaan hoito

Lyhyt kuvaus

EPA koskee sairaalan päivystyspoliklinikan sisätautialojen potilasta. Se käsittää saatavilla oleviin esitietoihin perehtymisen tilanteen kiireellisyyssaste huomioiden, potilaan sairaudenkulun arvioinnin (vaaran merkkien huomioinnin), potilaan haastattelun, potilaan kliinisen tutkimisen, lääkelistan selvittämisen, erotusdiagnostiikan pohtimisen, päivystykselliset tutkimukset sekä jatkotutkimus- ja hoitosuunnitelman laatimisen.

Erikoistuva osaa ennakoida potilaan tilassa tapahtuvia nopeita muutoksia, huomioida tutkimusten ja lääkkeiden valintaan vaikuttavat tekijät, ja osaa laatia jatkohoito-ohjeistuksen kotiutusta tai jatkohoitoon siirtämistä ajatellen.

Määritelmä ja rajoitukset

EPA keskittyy yksittäisen potilaan hoitoon eikä pidä sisällään päivystyksen kokonaislogistiikan hoitoa.

Mahdolliset riskit ja komplikaatiot

Kirjaamiseen liittyvät puutteet ja hoitohenkilökunnan tai potilaan puutteellinen ohjeistus voivat vaarantaa potilaan hoidon onnistumisen ja lisätä komplikaatioiden riskiä.

Hyperakuutissa tilanteessa välittömän tilannearvion ja hoidonaloituksen laiminlyönnistä voi seurata potilaan menehtyminen.

Diagnostisen päättelyn virheellisyyksistä seuraa asianmukaisen hoidon viivästyminen, tilanteen vaikeutuminen ja hoitajakson pitkittyminen.

Turhat tutkimukset viivästyttävät hoitoa ja aiheuttavat ylimääräisiä kustannuksia.

Keskeiset CanMEDS-osaamisalueet

Lääketieteellinen osaaminen. Johtamistaidot. Vuorovaikutustaidot. Yhteistyötaidot. Oma osaaminen ja tiedonhallinta.

Suoritusta koskevat odotukset (tiedot, taidot ja asenteet)

- Erikoistuja hallitsee yleisimmät akuutit sisätautisairaudet ja niiden erotusdiagnostiikan, osaa arvioida sairauden kulun, osaa etsiä ja seurata potilaan tilan huonontumista ennakoivat merkit ja tarvittavat hoitotoimenpiteet.
- Erikoistuva osaa valmistautua potilaan kohtaamiseen tutustumalla potilaiden sairauskertomustietoihin sopivassa laajuudessa ja osaa suunnitella tarvittavat tutkimukset logistisesti järkevästi. Osaa arvioida potilaan vitaalitoiminnot hänen saapuessa ensiapuun.
- Osaa ottaa hoidettavan ongelman kannalta olennaisen anamneesin ja tehdä tarvittavan statuksen.

- Osaa valita tilanteeseen sopivan lääkityksen, tietää niiden yleisimmät ja tärkeimmät yhteisvaikutukset, ja tärkeimmät akuutit haittavaikutukset sekä osaa huomioida allergiat.
- Osaa hyödyntää muiden erikoisalojen erityisosaamista ja tarvittaessa konsultoida.
- Osaa valita ensihoidon, lähetteen ja muun hoitohenkilökunnan tietojen perusteella tarvittavat alustavat diagnostiset tutkimukset ja tarkentaa tutkimuksia potilaan haastattelun ja statuksen perusteella.
- Osaa arvioida valitun hoidon vastetta vitaalielintoimintoja, nestetasapainoa, kliinistä tilaa, sekä laboratorio- ja röntgentutkimuksien tuloksia seuraamalla ja oikea-aikaisesti muuttaa hoitosuunnitelmaa, jos annetulle hoidolle ei saada vastetta tai potilaan tila huonontuu.
- Osaa tehdä jatkosuunnitelman osastohoitoa tai kotiutusta varten. Osaa valita oikean jatkohoitopaikan (koti, kotisairaala, tk-vuodeosasto, ylemmän/alemman tason sairaala, oma sairaala).
- Osaa antaa ja kirjata selkeät hoito-ohjeet ja dokumentit (reseptit, todistukset).
- Kunnioittaa potilaan itsemääräämisoikeutta ja yksityisyyden suojaa, mutta pystyy toimimaan pakkotilanteessa potilaan tahdon vastaisesti käyttäen persoonallisuuttaan, asianmukaisia lääkkeitä ja tiimiä apunaan.
- Toimii empaattisesti ja ammattimaisesti.

Ohjaus- ja harjoittelumenetelmät

Harjoittelu toimintaa seuraamalla, ja aluksi tiiviissä seniorin tai kokeneemman erikoistuvan ohjauksessa.

Asteittain itsenäinen työskentely, hoitopäätösten muodostaminen ja toteuttaminen.

Itseohjautuva opiskelu: teoria, sähköisten tietokantojen hyödyntäminen, hoitoketjuihin tutustuminen

Simulaatioharjoittelut

Arviointimenetelmät

1. Päivystyspotilaan tutkimisen ja hoidon arviointi potilastilannetta seuraamalla. Palautekeskustelu tapahtuman päätteeksi. Erikoistuva kuvaa tapahtuman ja oleelliset tiedot ja taidot, joita tarvitaan. Erikoistuva saa palautetta ja asettaa seuraavat oppimistavoitteet.
2. Palautekeskustelu itsenäisesti hoidetun potilaan jälkeen. Käydään läpi tärkeimmät diagnostiset ja erotusdiagnostiset seikat eri potilasryhmissä, hoitomerkinnot ja onnistuminen näissä. Nimetään tarvittaessa osaamisessa täydennettäviä osa-alueita tavoitteiden asettamiseksi.
3. Haastatellaan (vaihtoehtona palautekaavake) hoitotiimin muita jäseniä (viestintä, oleellisen huomiointi, sujuvuus)
4. Itsearviointi: tekeekö realistisen arvion osaamisestaan. Osaako nimetä mahdolliset kehittämistarpeet.

Koulutuksen vaihe, jossa yleensä saavutetaan

Erikoistumiskoulutuksen koulutusrunkovaiheessa, koska kyseessä alan erikoistuvan perustehtävä.